

e-ISSN: 2148-0494

derglabant (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi), Bahar 2017, Cilt:5, Sayı:9, 5:176-177

Nebevi Öğretide Estetik Anlayış

Hüseyin AKYÜZ

Fecr Yayınları, Ankara, 2016, 223 sayfa, 1. baskı

Mehmet YAŞAR*

Batiya ait bir kavram olarak karşımıza çıkan estetik, doğu ve İslam dünyasında da farklı kavramlarla ve farklı yaklaşımlarla karşılaştığımız, dünyanın ortak dili ve fitratın bir tezahürü olarak ele alınacak bir konumdur. Kur'an'da ve hadislerde bu kavrama çokça atıflarda bulunmaktadır. Her şeyden önce güzel isimlerin kendine ait olduğunu bildiren ve o güzelliği yarattığı tüm mahlûkatta gösteren Yüce Rabbin; uyulması gereken örnek insan olarak takdim ettiği Hz. Peygamber'de estetiğin en mükemmel bir tezahürü olmalıdır. Bu tezahürü hadis külliyatından günümüze taşıyan "Nebevi Öğretide Estetik Anlayış" kitabı Hüseyin Akyüz hocamızın güzel kaleminden ve Fecr Yayınlarının nefis baskısından okuyucunun istifadesini sunulmuş.

Kitap, başlığın altını dolduran, bugüne kadar Türkçe hadis literatüründe yazılmış derli toplu (bir yüksek lisans tezi hariç) ilk çalışma özelliği taşımakta ve Hz. Peygamber'in güzellik anlayışını günümüz insanına ulaştırma ve anlatma iddiasındadır. Hz. Peygamber'in estetik anlayışını sade bir dille ve klasik hadis kaynaklarına müracaat ederek günümüz insanına sunan araştırma kendini Kütüb-ü Sitte rivayetleri ile sınırlamış, ihtiyaç durumunda diğer eserleri çalışmaya dâhil etmiştir.

Kitap, 'Giriş' bölümünden sonra üç ana bölüm, 'Sonuç', zengin bir bibliyografya ve dizinden oluşmaktadır. Giriş bölümü iki ana başlıktan oluşmakta: 'Estetik Kavramı ve Tarihçesi' ve 'Kur'an'ın Estetiğe Bakışı'. İlk başlık altında estetik ve onunla ilişkili olan kavramların tanımları ve estetiğin konusu, estetiğin insanlık tarihi boyunca nasıl bir değer taşıdığı belirlenmeye, batılı filozof ve Müslüman düşünürlerin bu konudaki düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Giriş bölümündeki ikinci ana başlık altında ise Kur'an-ı Kerim'deki güzellik anlayışı hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

* Yrd. Doç. Dr. AİBÜ İlahiyat Fakültesi, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü, mehmetyasar@ibu.edu.tr

'Hadislerde Estetik Fenomeniyle İlgili Temel Terimler' başlığını taşıyan birinci bölüm hadislerde konunun ele alındığı kavramları tek tek incelemektedir. Bu kavramlar; Hüsün, cemâl ve cemîl, tayyib, ziynet, nimet, sürûr, taaccüb, hulyi, zuhrûf, el-latîf, el-behce, el-ibdâ'dır. Bu kavramlar Hz. Peygamber'in estetikle ilgili kavram dünyasını anlayabilmemize yardımcı olacak şekilde ana eksenini hadis külliyyatı olmakla Kur'an ayetleri ile de desteklenerek anlam dünyamıza katılmaya çalışılmaktadır. Bu kavramların gerek maddi gerekse manevi anlamları ile insanın estetik tavır, estetik duygu, estetik beğeni ve zevklerine, güzellik karşısındaki etkilenişine hitap ettiği gösterilmiştir. Bu kavramların sadece beş duyu ile algılanan güzellikler değil güzel ahlak gibi soyut güzellikleri de içerdiği ve dünya nimetlerinin ötesinde cennete de uzandığı ifade edilmiştir.

Bundan sonraki iki bölümde (ikinci ve üçüncü bölümde) nebevî öğretide estetiğin görüldüğü örnekler ana başlıklar halinde ele alınmıştır.

İkinci bölümün başlığı '*Hz. Peygamber'in Estetik Dünyası*' olarak belirlenmiş ve bu başlık altında; giyim, güzel koku, her işi güzel yapması, söz estetiği ve bu bağlamda şiir ve şairlere bakışı, ses estetiği, isim vermede takip ettiği yol, davranışlarındaki estetik boyut bağlamında hüsn-i zan, sabr-ı cemîl, güzel örneklik, son olarak da güzel ahlâk alt başlıkları ile Hz. Peygamber'in estetik dünyasına kapı aralanmıştır. En güzel örnek olarak nitelendirilen Hz. Peygamber'in taklit edilmesi ile modellenmesi arasındaki fark ve tarihi bir şahsiyetin bugün nasıl örnek alınacağını gösterilmesi bağlamında bize zengin örnekler sunan yazar aslında zor bir işi de başarıya gayreti içindedir.

Bu tür araştırmaların kültürel mirası esas alarak ortaya koymaya çalıştığı; yerel unsurlarla karışık evrenselliğin fark edilmesi Hz. Peygamber'i her asrın peygamberi yapacak önemli bir katkıdır.

Üçüncü ve son bölümde Hz. Peygamber'in bir önceki bölümde temas edilmeyen davranışlarındaki estetik boyut '*Hz. Peygamber'in Hayatında Estetiğin Yeri*' başlığı ile ele alınmıştır. Bunlar; Yemek yeme ve su içmesindeki, oturma tarzındaki, yürüyüşündeki, şakalaşmasındaki, gülüş ve ağlayışındaki, şemalindeki, ibadetlerindeki, dualarındaki, çevreye bakışındaki ve sözlerinde cennetin estetik boyutu başlıklarıdır. Yapılan işlerdeki ahenk, iyi işlerin az da olsa devamlı olmasının güzelliği, iç güzelliğinin dış güzellikten daha fazla tercih edilmesi gerektiği, samimiyet, iç huzur gibi genel esaslar; bütün insanlığa hiçbir kulağın işitmediği, hiçbir gözün görmediği ve hiçbir insanın aklına gelmeyen nice güzel nimetlerin hazırlandığı cennete gitmeden dünyada iken cennet hayatı yaşatacak niteliktedir.

Kısaca bu eserde, kültürümüzde 'Adı güzel kendi güzel Muhammed' olarak ifadesini bulan Hz. Peygamber'in kendi hayatında tüm Müslümanlar için nümune-i imtisal olacak estetik boyut okuyucuyu da sıkımayacak bol örnekleri ve olay çözümlemeleri ile sürükleyici bir şekilde ele alınmıştır.